

Marinela ȚEPUȘ

Despre gazde, numai de bine!

Știm cât de greu se realizează un festival în România. Cu bani puțini, veniți în ultima clipă, cu un staff redus la minimum. Totul încropit în câteva luni. Dacă ai noroc, pentru că poate fi făcut și în câteva săptămâni. (La o nevoie!) Ei bine, o dată ajunși la Timișoara, am constatat cu toții că ne aflăm aproape de Occident. Nu doar pentru că orașul e frumos, curat și cu oameni civilizați, ci și pentru că, în teatru, lucrurile erau (foarte) bine organizate. Programul (extrem de încărcat) îți dădea totuși voie să mai și respiri. Pentru că spectacolele nu s-au „încălecat“ niciodată, dimpotrivă, era un timp rezonabil între ele, astfel încât să nu-ți scoți suflul alergând de la un spațiu de joc la altul.

Materialele publicitare, impecabil realizate, s-au găsit din abundență și erau oferite cu multă generozitate. Serviciile la cele trei-patru hoteluri, la care au fost cazați oaspeții, au fost ireproșabile. Orice neînțelegere a fost repede rezolvată, cu zâmbetul pe buze, de către Lucia Nicoară (directoarea Teatrului și a Festivalului) sau de către (puținele sale) ajutoare. Vreme de zece zile ne-am simțit cu toții așteptați, doriți, ocrotiți, importanți. Peste tot am fost întâmpinați cu o politețe discretă, desăvârșită. Nici măcar nu a fost nevoie de ecusoane pentru a fi recunoscuți la intrarea în sălile de spectacol ori la restaurantul în care ni s-a servit masa. Iar dacă s-a întâmplat să întârziem o dată la prânz, am avut surpriza să constatăm că ni se gătește mâncarea pe loc.

Sunt bănățeană și sunt mândră că acolo încă mai rămâne loc pentru politețe.

Selecția: criticul Mircea Ghițulescu

Din păcate, selecția făcută cu (prea multă) generozitate de către criticul de teatru Mircea Ghițulescu nu s-a ridicat la standardele organizării. Probabil că dumnealui a vrut să ne arate care e starea dramaturgiei române astăzi și de ce montări „beneficiază“. Ar fi trebuit să fim (măcar) avertizați. Însă, în acest caz, n-aș fi înțeles de ce lipseau (totuși) micile producții ale companiilor particulare (Teatrul ACT, Teatrul „Luni“), care au lansat nume de dramaturgi (surprinzătoare, fiind, în majoritate actori sau regizori): Mimi Brănescu, Lia Bugnar, Gianina Cărbunariu.

Selecționarul a ținut să ne arate ce mai fac în materie de dramaturgie autohtonă teatrele naționale. Și le-a adus pe toate în festival. Ba am avut parte și de prezența unuia din Republica Moldova (Teatrul Național din Bălți). Cu atât mai bine: măcar spiritual să credem că Basarabia „e cu noi!“. Numai că de la intenție la demonstrație a fost drum lung, pentru că, în afara teatrului-gazdă, care chiar se poate mândri cu spectacolul *La Liliiec*, după Marin Sorescu, regia: Sabin Popescu, celelate... Noroc cu teatrele finanțate de primării.

Din cele 24 de producții arătate, cam vreo șase, au fost „de privit“. Mă grăbesc să le enumăr: *89.89... fierbinte după 89* de Ștefan Caraman, Peca Ștefan, Petre Barbu, Paul Cilianu, Călin Blaga, regia: Ana Mărgineanu (Teatrul Mic), *Înșir-te, mărgărite!*... de Victor Eftimiu, regia: Alexandru Dabija (Teatrul „Nottara“) – înghesuit, din păcate, într-un spațiu impropriu! –, *Jacques sau supunerea* de Eugen Ionescu, regia: Tompa Gábor (Teatrul Maghiar din Cluj), *Gaițele* de Al. Kirîțescu, regia: Alexandru Dabija (Teatrul Odeon), *Iluzia optică* de Dumitru Solomon, regia: Mihai Lungeanu (Teatrul „G.A. Petculescu“ din Reșița), *Angajare de clown* de Matei Vișniec, regia: Claudiu Goga (Teatrul „Sică Alexandrescu“ din Brașov). Și pentru că au fost puține, e drept, dar prea multe pentru numărul premiilor (chiar dacă juriul, și el generos, format din: Sanda Manu – președinte, Irina Petrescu, Ludmila

Patlanjoglu, Ștefania Cenean, Dan Marius Zarafescu – membri, a mai inventat vreo două: *debut scenografie și rol secundar*), s-a ajuns la situația gravă în care spectacole bune, rămase fără lauri, cum ar fi *Angajare de clovn* sau *Iluzia optică*, au fost automat aruncate în magma celor multe și proaste. Rămâne întrebarea firească: Bănuind că domnul Mircea Ghițulescu a văzut toate spectacolele înainte de Festival, n-ar fi putut oare să facă o *selecție la selecție*, declarându-le competitive doar pe cele care meritau cu adevărat să intre în concurs?!

Am avut în plus colocvii și spectacole-lectură. Binevenite! Bine alese! Cel puțin unele dintre ele: Întâlnirea cu dramAcum – ne-a pus la curent cu acest fenomen, embrionar deocamdată, dar care are toate datele să se dezvolte, fiind o bună pepinieră pentru tinerii dramaturgi, și un spectacol-lectură, premiat de Teatrul Național Radiofonic, care a întrunit toate datele unei asemenea manifestări (*Pentru Louis de Funès* de Valère Novarina, regia: Mihaela Lichiardopol, Teatrul Național din Timișoara, cu sprijinul Centrului Cultural Francez din Timișoara).

Un spectacol fără spectacol

Greu de crezut că un festival atât de amplu se poate petrece fără nici un incident! Așa că am avut parte și noi de unul, care, până la urmă, a fost mai mult ilar. Regizorul Victor Ioan Frunză, scenografa Adriana Grand și compozitorul Cari Tibor, în calitate de creatori, au trimis o scrisoare juriului și selecționezului, cerând interzicerea prezentării spectacolului cu *Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal* de Matei Vișniec (Teatrul de Stat „Csiki Gergely” din Timișoara), invocând diverse motive. Juriul, sensibil la argumentele invocate și la numele artiștilor al căror talent nu-l contestă nimeni, s-a grăbit să dea curs scrisorii, trimițând presei un comunicat. Ca răspuns, directorul teatrului, actorul Demeter Ándrás, a organizat o conferință de presă. Un spectacol în toată legea, deși toată lumea ar fi câștigat dacă ar fi avut loc cel adevărat și doar pe urmă s-ar fi judecat faptele. Așa, acolo, s-au adus alte argumente, la fel de plauzibile cu ale artiștilor petiționari. Actorii maghiari au stat pe scenă, publicul – în sală! Ca la spectacol, dar totul semăna mai mult a circ!

Nu mică ne-a fost însă mirarea când am aflat că, a doua zi după conferința de presă, Adriana Grand, venită cu Teatrul Național din Cluj, a interpelat juriul și pe unii critici de teatru, acuzându-i că au oprit reprezentația! Întâmplare curat românească!

Premii, premii...

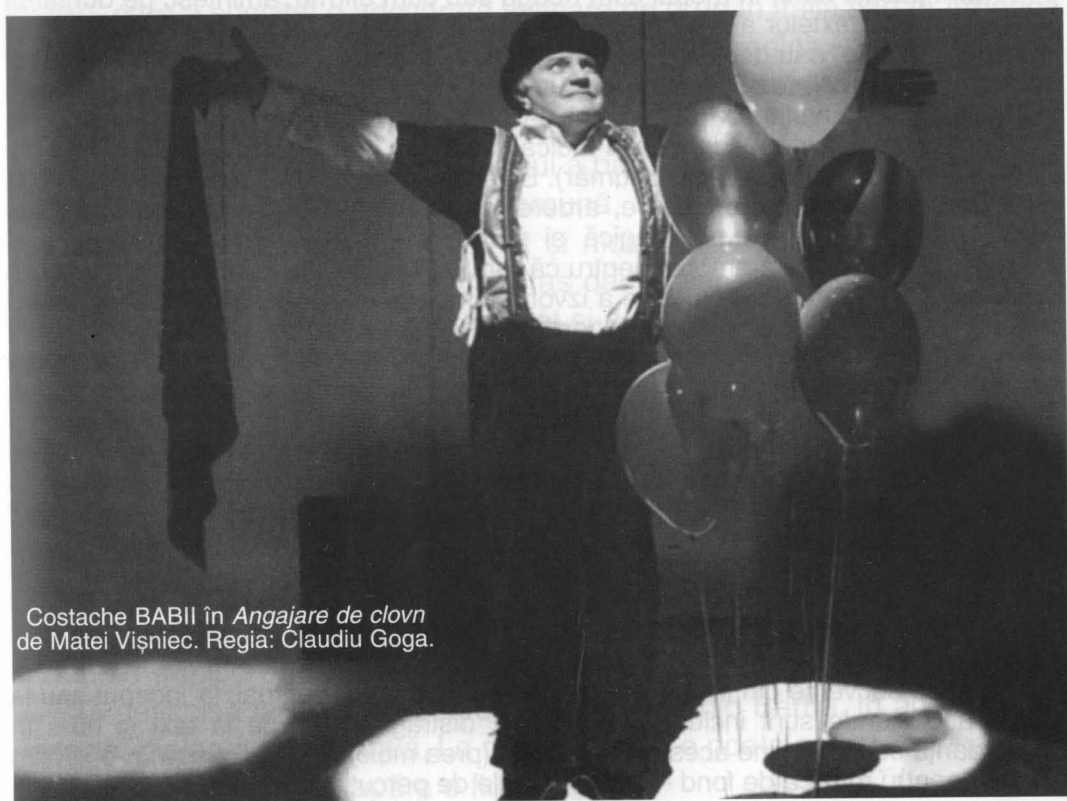
... au fost multe și, în general, oferite cu discernământ. Aș avea o singură obiecție, legată chiar de Marele Premiu. A fost dat spectacolului *89.89...*, e drept unul dintre cele mai reprezentative din Festival. O excelentă producție de studio, un exercițiu de virtuozitate actoricească, bine dozat de către o tânără regizoare (credem, la această oră și sperăm să fie așa: foarte talentată!). În acest context, cred că marile „perdante” rămân *Jacques sau supunerea* (deși laureat cu Premiile pentru regie: Tompa Gábor și pentru decor, costume și măști: Bartha Jozsef, Carmencita Brojboiu, Venczel Áttila) și *Angajare de clovn* (care a beneficiat doar de un premiu mititel, inventat parcă special, cel de debut scenografie: Ramona Ingrid Macarie). Dar sigur că atâta vreme cât vor exista premii, vor exista și cârcotași! Și așa și trebuie să fie, altfel ne-am plictisi îngrozitor! Mai ales când nu prea au fost spectacole de văzut, de premiat...

Se cuvine să amintesc și celelalte premii:

- Premiul special al juriului și cel al publicului: *La Liliaci*, după Marin Sorescu (TNT);
- Premiul pentru cel mai bun actor: Gheorghe Visu (*89.89...*);
- Premiul pentru cea mai bună actriță: Coca Bloos (*89.89...*);
- Premiul pentru cel mai bun rol secundar: Carmen Tănase (*Gaițele*);
- Premiul, oferit de Uniunea Scriitorilor, pentru cel mai bun text (chiar dacă nejuțat în festival): *Istoria comunismului...*

Scenă din *Jacques sau supunere* de Eugen Ionescu. Regia: Tompa Gábor.

Costache BABII în *Angajare de clown*
de Matei Vișniec. Regia: Claudiu Goga.